

Lipová alej v Odlochovicích na Voticku měří 1,6 km

Aleje Středočeského kraje

Text a foto: Aleš Rudl, dendrolog

Střední Čechy vynikají svoji pestrostí reliéfu a ta se odráží v rozmanitosti zdejších alejí. Zatímco v jižní části kraje dominují pahorkatiny a vrchoviny. Jeho střední a severní část přechází do nížin kolem velkých řek.

Nejpočetnější skupinou jsou aleje ovocné, které malebně dotvářejí ráz zdejší krajiny. Členitější terén přirozeně kopírují a rámují výhledy do okolí. Jako korálky na niti propojují jednotlivé obce a vytvářejí bohatou síť zeleně, ve které se cítíme dobře. V nížinách rozčleňují jednotlivá pole a dodávají krajině vertikální rozměr. Vzhledem k nízkému zastoupení lesů v nížinách, právě ovocná stromořadí jsou hlavní vegetací výrazně určující jejich charakter.

Ovšem řada dalších druhů stromů má v alejích výrazné zastoupení. Především u důležitějších

cest byly vysazovány stromy mající vyšší a mohutnější vzrůst. Některé z alejí mají mimo svého krajinářského významu i kulturně-historickou hodnotu. Řada dnes monumentálních alejí byly historickými příjezdovými cestami do areálů zámků. Starou lipovou alejí můžeme dojít k zámku Jemniště na Benešovsku. Pěkná je též lipová alej od zámku Vojkov na Voticku či dlouhá lipová alej u zámku v Odlochovicích (ve stejném regionu). Prastará lipová alej směřuje i k zámku ve Žlebech na Čáslavsku. Propojovala panské sídlo s kostelem sv. Anny, později s hrobkou

šlechtického rodu Auerspergů, kteří ji nechali postavit v roce 1915. Rozšiřující se lom na kámen dostal bohužel před výjimečnou hrobkou přednost a ta byla zbořena. Alej i nadále připomíná paměť zdejší krajiny a procházka ní je obohacujícím zážitkem. Jeden kilometr dlouhá alej byla v nedávné době obcí Žleby ošetřena a doplněna o chybějící lípy.

Památnou lipovou alejí je dvouřadé stromořadí starých stromů v Mníšku pod Brdy v ulici s příhodným názvem V Lipkách. Zdejší historická alej směřuje z města přímo k poutnímu baroknímu areálu

Skalka, který se vypíná vysoko nad městem. Alej odedávna poutníkům zprjemňuje cestu a nutno dodat, že kdysi vedla v polích a byla výraznou krajinou dominantou. Až během posledních desetiletí ji obklopila zástavba a ubrala jí na velkorysosti. Nic méně stále ohromuje návštěvníky. Její přímá linie je dobře viditelná od kaple sv. Maří Magdalény na Skalce.

Za návštěvu stojí též jírovcové aleje. Zvláště v době květu jírovců (lidově zvaných kaštanů) jsou neobyčejně kouzelné. Ovšem i po opadu listů jsou jírovcové koruny nezaměnitelné. Starou jírovcovou alej můžete najít u Hořovic mezi obcemi Osov a Skřípel, která je hlavní součástí zdejší komponované kulturní krajiny (je součástí krajinné památkové zóny). Milov-

Příjemnou procházku může zažít při putování prastarou lipovou alejí ve Žlebech u Čáslavi

K baroknímu poutnímu areálu Skalka nad Mníškem pod Brdy vede z města historická alej

nici dlouhých procházek alejemi by měli vyrazit do téměř 3 km dlouhé aleje propojující Zlonice s Budenicemi (alejí projede auto jen výjimečně). Zdejší komponovaná krajina je v této zemědělské oblasti mimořádná. Další skutečně pohádkovou jírovcovou alej můžeme nalézt u Nečína na Dobříšsku. V době olistění vytváří úplný tunel, který ohromí nejednoho návštěvníka. Historické jírovcové aleje směřují z několika stran i do Dobříše (k dobříšskému zámku). Pozoruhodná je též jírovcová alej v Příbrami vedoucí po staré silnici s města na Prahu. Ovšem tyto (městské) aleje by si zasloužily doplnění o chybějící jedince, tak abychom jejich výjimečnost mohli předat i dalším generacím. Řadu dalších alejí najdeme v areá-

lech zámeckých parků. Mnoho jich lemuje cesty v rozlehlém parku Konopiště u Benešova. Význačná je i dubová alej u zámku ve Vysoké u Příbramě či lipová ve Smečně u Slaného. V Polabí dříve běžné topolové aleje se postupně vytrácí. Pěkné stromořadí sloupovitých topolů je na okraji Semic u Nymburka či u Nových Dvůrů na Kutnohorsku u osady Ovcáry. Další zajímavé aleje můžeme najít při starých historických cestách, na hrázích rybníků, podél vodních toků či přímo ve městech. Jejich působivost a trvalost je často odrazem zájmu lidí o ně. Různorodá a malebná krajina s alejemi je výsledkem šetrného přístupu našich předků k ní. A je velikým úkolem pro nás v této štafetě dále pokračovat a rozvíjet ji.

Aktuální informace o časopisu Turista
Objednávky a předplatné

www.casopisturista.cz

TURISTA

